

Για επίσημη χρήση

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν τομέα υψηλού κινδύνου για παραβιάσεις ακεραιότητας. Το παρόν σύντομο ενημερωτικό σημείωμα παρέχει μια τυπολογία των διαφόρων παραβιάσεων ακεραιότητας στις δημόσιες συμβάσεις στο ελληνικό πλαίσιο, καθώς και μια σύνοψη των κινδύνων ακεραιότητας καθ' όλο τον κύκλο των δημόσιων συμβάσεων.

Simon Cox (simon.cox@oecd.org)
Kenza Khachani (kenza.khachani@oecd.org)

Το παρόν έγγραφο, καθώς και τα δεδομένα και οι χάρτες που περιλαμβάνονται σε αυτό, δεν θίγουν το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οιοδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση διεθνών συνόρων και ορίων ούτε την ονομασία οιοδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ - ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι δημόσιες συμβάσεις είναι ένας τομέας υψηλού κινδύνου για παραβιάσεις ακεραιότητας, κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, της στενής αλληλεπίδρασης μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και των υψηλών οικονομικών διακυβευμάτων. Στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έργου *"Enhancing transparency and integrity in the public procurement system through an integrated risk management system"*, ο ΟΟΣΑ προσάρμοσε τη γενική πολιτική και το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, που προβλέπονται στο νόμο 5013/2023, στις δημόσιες συμβάσεις. Για την επιτυχή εφαρμογή του και με βάση τις ανάγκες των ελληνικών αναθετουσών αρχών, ο ΟΟΣΑ ανέπτυξε τρία εργαλεία:

1. Σύντομο ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με τις παραβιάσεις ακεραιότητας
2. Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση αναγκών
3. Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση αγοράς

Η ακεραιότητα στις δημόσιες συμβάσεις αφορά στη χρήση των κεφαλαίων, των πόρων, των περιουσιακών στοιχείων και της εξουσίας, για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, με τεκμηριωμένο τρόπο, σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον και τις ευρύτερες αρχές της χρηστής διακυβέρνησης (OECD, 2015^[1]). Ο ΟΟΣΑ συνιστά στα Μέλη του να διαφυλάττουν την ακεραιότητα του συστήματος δημόσιων συμβάσεων μέσω γενικών προτύπων και ειδικών για τις δημόσιες συμβάσεις δικλίδων ασφαλείας. Πράγματι, η έλλειψη ασφαλιστικών δικλίδων στη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων εκθέτει τους δημόσιους φορείς σε αθέμιτες επιχειρηματικές πρακτικές και αυξάνει τον κίνδυνο κατάχρησης δημόσιων πόρων. Οι αθέμιτες πρακτικές υπονομεύουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, απειλούν την ακεραιότητα της αγοράς, δημιουργούν εμπόδια στην οικονομική ανάπτυξη και διαβρώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού στους θεσμούς. Η εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών ακεραιότητας βοηθά τους δημόσιους φορείς να μετριάσουν αυτούς τους κινδύνους.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Οι παραβιάσεις ακεραιότητας στις δημόσιες συμβάσεις διακρίνονται στις ακόλουθες κύριες κατηγορίες, αν και μια συγκεκριμένη παραβίαση ακεραιότητας συνήθως εμπίπτει σε περισσότερες από μία κατηγορίες:

ΔΙΑΦΘΟΡΑ

ΑΠΑΤΗ

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ
ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

ΣΥΜΠΑΙΓΝΙΑ

ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Η διαφθορά ορίζεται από τη Διεθνή Διαφάνεια ως η κατάχρηση ανατιθέμενης εξουσίας προς ιδιωτικό όφελος. (Transparency International, n.d.[2]). Η διαφθορά δεν ορίζεται στο ελληνικό δίκαιο, εντούτοις, στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων, η διαφθορά μπορεί να περιλαμβάνει τη δωροδοκία (παθητική και ενεργητική), την υπεξαίρεση, την εκμετάλλευση επιρροής και την παράβαση καθήκοντος, τα οποία είναι εγκλήματα που τιμωρούνται σύμφωνα με τον ελληνικό ποινικό κώδικα (άρθρα 236, 375, 237Α και 259, αντίστοιχα). Σε όλες τις περιπτώσεις, η διαφθορά οδηγεί σε μια κατάσταση όπου η σύμβαση δεν ανατίθεται στον καλύτερο προσφέροντα, εις βάρος των δημόσιων πόρων και/ή της ποιότητας των προμηθειών/υπηρεσιών/έργων που παραδίδονται.

Επιπλέον, μακροπρόθεσμα, η διαφθορά οδηγεί σε αδιαφανή και απρόβλεπτη λήψη αποφάσεων, αποδυναμώνοντας τη θεσμική ακεραιότητα και απομειώνοντας τη διαφάνεια. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να αποτρέψουν τους υγιείς οικονομικούς φορείς από το να συμμετάσχουν σε διαδικασίες υποβολής προσφορών και να διαβρύνουν την εμπιστοσύνη του κοινού τόσο στους δημόσιους φορείς όσο και στις επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα έχουμε λιγότερες προσφορές και μικρότερο ανταγωνισμό, που παρεμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη.

Παράδειγμα: Ένας οικονομικός φορέας δωροδοκεί δημόσιους υπαλλήλους, προκειμένου να χειραγωγήσουν μια διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης υπέρ του οικονομικού φορέα. Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη συμπερίληψη μη αναγκαίων εξειδικευμένων προδιαγραφών στα έγγραφα του διαγωνισμού ή με τη χρήση μεροληπτικών κριτηρίων επιλογής ή αξιολόγησης.

ΑΠΑΤΗ

Σύμφωνα με τον ελληνικό ποινικό κώδικα (άρθρο 386) το έγκλημα της απάτης ορίζεται ως: *“η εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή η αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών γεγονότων που βλάπτει ξένη περιουσία, πείθοντας κάποιον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή με σκοπό από τη βλάβη αυτής της περιουσίας να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος”*. Στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ψευδείς δηλώσεις και ισχυρισμούς, ψευδή έγγραφα προσφορών, υπερτιμολογήσεις, κακής ποιότητας έργα, υποκατάσταση προϊόντων κ.λπ.

Οι Αρχές έχουν θέσει σε εφαρμογή διάφορα εργαλεία για τον εντοπισμό της απάτης στις δημόσιες συμβάσεις. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε το πληροφοριακό σύστημα Arachne, ένα εργαλείο προειδοποίησης για απάτη, το οποίο τέθηκε σε λειτουργία το 2013. Το σύστημα ανήκει στην Επιτροπή και συντηρείται από αυτήν. Έχει σχεδιαστεί για να διατηρεί βασικά δεδομένα σχετικά με έργα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), για παράδειγμα σχετικά με εταιρείες και έργα, έτσι ώστε, να μπορούν να αναλυθούν οι σχέσεις και οι συνδέσεις μεταξύ των διαφόρων οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε τέτοια έργα (European Commission, n.d.[3]).

Παράδειγμα: Ένας προμηθευτής τιμολογεί εργασίες που δεν εκτελέστηκαν ποτέ, διογκώνει το κόστος ή χεραγωγεί τα έξοδα για να αποσπάσει περισσότερα χρήματα από το έργο από όσα δικαιολογούνται.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Η σύγκρουση συμφερόντων ρυθμίζεται από το άρθρο 24 του ελληνικού νόμου περί δημοσίων συμβάσεων, το οποίο απαιτεί από τις αναθέτουσες αρχές να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των συγκρούσεων συμφερόντων που προκύπτουν κατά τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων. Καταλαμβάνει τον σχεδιασμό και την προετοιμασία της διαδικασίας και τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης, ώστε να αποφεύγονται τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων.

Οι δημόσιες συμβάσεις, στη διασταύρωση δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε συγκρούσεις μεταξύ των καθηκόντων των δημοσίων υπαλλήλων και των ιδιωτικών τους συμφερόντων. Η σύγκρουση συμφερόντων προκύπτει όταν οι αποφάσεις των δημοσίων υπαλλήλων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων επηρεάζονται από τα ιδιωτικά τους συμφέροντα. Οι συνήθεις πηγές μεροληψίας περιλαμβάνουν οικονομικά συμφέροντα, οικογενειακές σχέσεις και ευκαιρίες απασχόλησης. Εάν δεν εντοπιστούν και δεν αντιμετωπιστούν επαρκώς οι συγκρούσεις, παρέχουν ευκαιρίες στους δημοσίους υπαλλήλους να εκμεταλλευτούν τη θέση τους για προσωπικό όφελος. Τέτοιοι κίνδυνοι μπορούν να εντοπιστούν σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των δημοσίων συμβάσεων, από το στάδιο της ανάλυσης των αναγκών, όπου οι υπάλληλοι μπορεί να προσαρμόσουν την ανάγκη για το προσωπικό τους όφελος, μέχρι την προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης, όπου οι δημόσιοι υπάλληλοι μπορεί να προσαρμόσουν τις προδιαγραφές για να εξυπηρετήσουν τους προσφέροντες της προτίμησής τους, μέχρι το στάδιο της διαχείρισης της σύμβασης, όπου οι υπάλληλοι μπορεί να αποδεχθούν υποδεέστερα αγαθά από τους ευνοούμενους προμηθευτές (OECD, 2005^[4]).

Ένα συναφές φαινόμενο, που αναφέρεται ως "rantouflage" στα γαλλικά ή "revolving doors" στα αγγλικά, δηλαδή «περιστρεφόμενες θύρες» στα ελληνικά, αφορά πρώην δημοσίους υπαλλήλους που μετακινούνται στον ιδιωτικό τομέα που συμμετέχει σε δημόσιους διαγωνισμούς. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει συγκρούσεις συμφερόντων, καθώς οι πρώην δημόσιοι υπάλληλοι μπορεί να χρησιμοποιήσουν τις εσωτερικές γνώσεις και την επιρροή τους προς όφελος των νέων εργοδοτών τους στον ιδιωτικό τομέα, οδηγώντας ενδεχομένως σε μεροληπτικές αναθέσεις συμβάσεων και υπονομεύοντας τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Επίσης, οι σημερινοί δημόσιοι υπάλληλοι, μπορεί να παρέχουν ευνοϊκή μεταχείριση σε ορισμένους οικονομικούς φορείς με την προσδοκία μελλοντικής απασχόλησης σε αυτούς.

Παράδειγμα: Ένα μέλος της επιτροπής αξιολόγησης έχει στενή σχέση (π.χ. είναι αδελφία) με τον ιδιοκτήτη μιας από τις εταιρείες που υπέβαλαν προσφορά και πιέζει την επιτροπή να προτιμήσει την εν λόγω εταιρεία.

ΣΥΜΠΑΙΓΝΙΑ

Οι δημόσιοι φορείς είναι σημαντικοί αγοραστές, γεγονός που τους καθιστά στόχους των καρτέλ. Ένα καρτέλ υφίσταται όταν οι οικονομικοί φορείς συμφωνούν να ενεργούν από κοινού αντί να ανταγωνίζονται. Η σύμπραξη στις δημόσιες συμβάσεις (συνήχ αναφέρεται και ως "χειραγώγηση προσφορών") αφορά παράνομες συμφωνίες μεταξύ οικονομικών φορέων με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στις διαδικασίες ανάθεσης. (European Commission, 2021^[5]). Η σύμπραξη μεταξύ οικονομικών φορέων απαγορεύεται από το δίκαιο της ΕΕ βάσει του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ και από το εθνικό πλαίσιο περί ανταγωνισμού, ν. 3959/2011, άρθρα 1 και 2.

Τέτοιες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές αποσκοπούν στην αύξηση των κερδών των μελών του καρτέλ εις βάρος του δημοσίου, διατηρώντας παράλληλα την ψευδαίσθηση λειτουργίας του ανταγωνισμού. (Hellenic Competition Commission, 2022^[6]). Οι μυστικές συμφωνίες μεταξύ οικονομικών φορέων μπορεί να λάβουν διάφορες μορφές, όλες με στόχο την εξάλειψη του ανταγωνισμού, ώστε οι τιμές να είναι υψηλότερες και το κράτος να πληρώνει περισσότερο (OECD, 2009^[7]).

Είδη συμπαιγνίας: η συμπαιγνία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως:

- Εικονική προσφορά: Ένας ανταγωνιστής συμφωνεί να υποβάλει μη ανταγωνιστική προσφορά, πολύ υψηλή για να γίνει αποδεκτή ή περιέχουσα απαράδεκτους όρους για τον αγοραστή.
- Καταστολή προσφοράς: Ένας ανταγωνιστής συμφωνεί να μην υποβάλει προσφορά ή να αποσύρει την κατατεθείσα προσφορά του.
- Κατανομή της αγοράς: Ένας ανταγωνιστής συμφωνεί να υποβάλει προσφορές μόνο σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή μόνο σε ορισμένους δημόσιους οργανισμούς.
- Υποβολή προσφορών εκ περιτροπής: Οι ανταγωνιστές συμφωνούν να καθίστανται εκ περιτροπής ανάδοχοι.

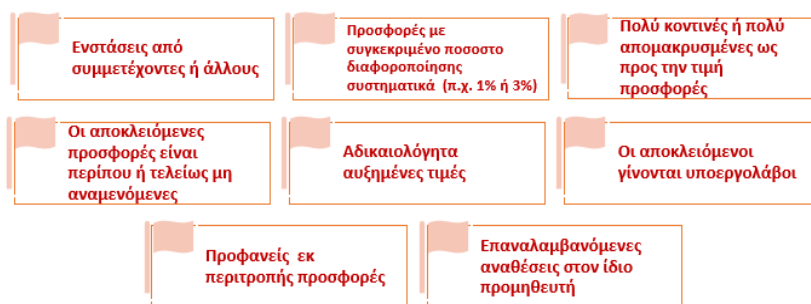
- Καθορισμός τιμών: Οι ανταγωνιστές συμφωνούν εκ των προτέρων για την τιμή του έργου προμήθειας.
 - Καθορισμός ποσοτήτων: Οι ανταγωνιστές συμφωνούν να μειώσουν ή να περιορίσουν την προσφορά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας για να περιορίσουν τη διαθεσιμότητα και να αυξήσουν έτσι την τιμή.
- ❖ Πηγή: ΟΟΣΑ, 2009^[8]

Οι Κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της χειραγώγησης των προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις περιλαμβάνουν την ακόλουθη λίστα ελέγχου για τα μέτρα που μπορούν να έχουν υπόψη τους οι αναθέτουσες αρχές για να μειώσουν τους κινδύνους χειραγώγησης των προσφορών (OECD, 2009^[8]):

1. **Ενημερωθείτε πριν από το σχεδιασμό της διαγωνιστικής διαδικασίας:** Η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που διατίθενται στην αγορά και η πληροφόρηση σχετικά με τη δυνητική διάθεση είναι ο καλύτερος τρόπος για τους υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για τις δημόσιες συμβάσεις να σχεδιάσουν τη διαδικασία σύναψης σύμβασης ώστε να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή «σχέση ποιότητας-τιμής».
2. **Σχεδιάστε τη διαγωνιστική διαδικασία κατά τρόπο που μεγιστοποιεί την πιθανή συμμετοχή πραγματικών ανταγωνιστών:** Ο ανταγωνισμός μπορεί να ενισχυθεί εάν περισσότεροι αξιόπιστοι προσφέροντες μπορούν να ανταποκριθούν και έχουν κίνητρο να ανταγωνιστούν για τη σύμβαση. Για παράδειγμα, η συμμετοχή μπορεί να διευκολυνθεί εάν οι αρμόδιοι μειώσουν το κόστος υποβολής προσφορών, θεσπίσουν κριτήρια που δεν περιορίζουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό, διευκολύνουν τη συμμετοχή επιχειρήσεων από άλλες περιοχές ή χώρες ή καταστήσουν δυνατή τη συμμετοχή μικρότερων επιχειρήσεων ακόμη και αν αυτές δεν μπορούν να υποβάλουν προσφορά για το σύνολο της σύμβασης.
3. **Καθορίστε τις απαιτήσεις με σαφήνεια:** Οι προδιαγραφές πρέπει να είναι σαφείς και περιεκτικές, αλλά να μην εισάγουν διακρίσεις. Θα πρέπει να επικεντρώνονται στο τι πρέπει να επιτευχθεί και όχι στο πώς (λειτουργική προσέγγιση).
4. **Σχεδιάστε τη διαδικασία του διαγωνισμού έτσι ώστε να μειώσετε την επικοινωνία μεταξύ των διαγωνιζομένων:** Οι απαιτήσεις διαφάνειας είναι απαραίτητες για μια άρτια διαδικασία σύναψης συμβάσεων που θα συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Θα πρέπει να τηρούνται με ισορροπημένο τρόπο, ώστε να μην διευκολύνεται η συμπαιγνία.
5. **Επιλέξτε προσεκτικά τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης:** Η απόφαση σχετικά με τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν δεν είναι σημαντική μόνο για το τρέχον έργο, αλλά και για τη διατήρηση μιας δεξαμενής μελλοντικών αξιόπιστων προσφερόντων. Επομένως, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα κριτήρια επιλέγονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποθαρρύνονται άσκοπα οι αξιόπιστοι προσφέροντες, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
6. **Ευαισθητοποιείτε το προσωπικό σχετικά με τους κινδύνους από τη χειραγώγηση των προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις:** Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της χειραγώγησης των προσφορών μπορούν να υποστηριχθούν με τη συλλογή ιστορικών πληροφοριών σχετικά με τις προσφορές, με τη συνεχή παρακολούθηση της υποβολής προσφορών και με την ανάλυση των δεδομένων των προσφορών. Αυτό βοηθά τις αναθέτουσες αρχές και τις αρχές ανταγωνισμού να εντοπίσουν περιπτώσεις προβληματικές ή υψηλού κινδύνου.

Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει επίσης καταρτίσει έναν κατάλογο προειδοποιητικών σημάτων (κόκκινων σημαιών- red flags) που υποδηλώνουν πιθανή χειραγώγηση προσφορών, η οποία μπορεί επίσης να σηματοδοτεί διαφθορά (Εικόνα 1).

Εικόνα 1. «Κόκκινες σημαίες» για χειραγώγηση προσφορών

Πηγή: Επεξεργασία των συγγραφέων με βάση (World Bank Group, n.d.^[9])

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Οι παραβιάσεις ακεραιότητας μπορούν να εκδηλωθούν σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Οι συνηθέστερες συνοψίζονται στον Πίνακα 1 παρακάτω. Επιπλέον, ο ΟΟΣΑ έχει αναπτύξει έναν [κατάλογο ελέγχου για την ακεραιότητα στις δημόσιες συμβάσεις](#), ο οποίος παρέχει ένα πρακτικό εργαλείο για την εφαρμογή του πλαισίου πολιτικής για την ενίσχυση της ακεραιότητας σε κάθε στάδιο του κύκλου των δημοσίων συμβάσεων, από την αξιολόγηση των αναγκών έως τη διαχείριση των συμβάσεων και την πληρωμή (OECD, 2009^[9]).

Πίνακας 1. Παραβιάσεις ακεραιότητας κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων

Πριν από την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (προ-διαγωνιστική φάση)		Μετά την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (φάση διαγωνισμού)	Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης (φάση μετά τη συμβασιοποίηση)
Κατά τον προσδιορισμό των αναγκών	Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας των εγγράφων προμήθειας		
Τροποποιημένες ή παραποιημένες ανάγκες για να ευνοηθούν συγκεκριμένοι οικονομικοί φορείς ή να δημιουργηθεί μη αναγκαία απαίτηση	Προτίμηση συγκεκριμένου προμηθευτή με εξατομικευμένες ή υπερβολικές προδιαγραφές/προϋποθέσεις	Περιορισμός της δημοσιότητας του διαγωνισμού	Τροποποίηση των συμβάσεων για τις ανάγκες του αναδόχου ή προσθήκη μη σχετικών εργασιών
Ανάθεση περιττών, παραποιημένων ή υποκειμενικών μελετών	Χρήση ανεπαρκώς καθορισμένων κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης που δημιουργούν την ευκαιρία για μεροληπτική αξιολόγηση	Μεροληπτική εφαρμογή των κριτηρίων προς όφελος συγκεκριμένων οικονομικών φορέων	Έγκριση αγαθών/υπηρεσιών/έργων χαμηλότερης ποιότητας από τη συμφωνηθείσα στη σύμβαση
	Σκόπιμη χρήση ανακριβών δεδομένων (π.χ. δεδομένα σχετικά με τις ανάγκες) στα έγγραφα της σύμβασης, ενώ ταυτόχρονα παρέχονται ακριβή δεδομένα στον ευνοούμενο οικονομικό φορέα	Μη απόρριψη προσφορών από συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς παρά τη μη συμμόρφωση τους με τις προδιαγραφές ή/και τις υποχρεωτικές ρήτρες	Πραγματοποίηση πληρωμών για αγαθά/προμήθειες/έργα που δεν παραδόθηκαν
	Τεχνητός περιορισμός των παραμέτρων της προμήθειας (π.χ. ανάθεση έργων ή υπηρεσιών με ευνοϊκούς όρους, αλλά επιβολή απαιτήσεων για συντήρηση ή πρόσθετες εργασίες που μπορούν να παρασχεθούν μόνο από τον ευνοούμενο οικονομικό φορέα).	Κατάχρηση των μηχανισμών προσφυγής (π.χ. κακή χρήση ή υπερβολική χρήση της διαδικασίας προσβολής της απόφασης της αναθέτουσας αρχής με σκοπό την καθυστέρηση της διαδικασίας ή τη στρέβλωση του ανταγωνισμού)	Ανάληψη υπεργολαβίας που δεν επιτρέπεται στη σύμβαση
	Κακή χρήση διαδικασιών ή μη	Παροχή ασυνεπούς πρόσβασης σε	Μη επιβολή κυρώσεων για μη

	χρήση ανταγωνιστικών διαδικασιών	πληροφορίες ή διαρροή πληροφοριών προς όφελος συγκεκριμένων οικονομικών φορέων (π.χ. διαρροή πληροφοριών εκ των προτέρων σχετικά με επικείμενες τροποποιήσεις των τεχνικών προδιαγραφών, δίνοντας στον ευνοούμενο οικονομικό φορέα την ευκαιρία να προσαρμόσει την πρόταση αναλόγως).	συμμόρφωση σε ευνοούμενους προμηθευτές
	Κατάπιση μιας μεγάλης σύμβασης σε πολλές μικρότερες προκειμένου να πέσει κάτω από τα όρια χρήσης ανοικτής διαδικασίας	Σύμπραξη ή χειραγώγηση προσφορών από οικονομικούς φορείς	Απόκλιση/Διαφοροποίηση προμηθευόμενων αγαθών ή υπηρεσιών από αυτά που προορίζονται για συγκεκριμένο έργο ή σκοπό
	Διόγκωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (π.χ. τεχνητή αύξηση του προβλεπόμενου κόστους ενός έργου ή μιας υπηρεσίας προς όφελος ορισμένων οικονομικών φορέων, επιτρέποντας υψηλότερες προσφορές)		

Πηγή: Επεξεργασία των συγγραφέων

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- European Commission (2021), *Notice on tools to fight collusion in public procurement and on guidance on how to apply the related exclusion ground 2021/C 91/01*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021XC0318%2801%29>. [5]
- European Commission (n.d.), *ARACHNE risk scoring tool*, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=en>. [3]
- Hellenic Competition Commission (2022), *Guide for contracting authorities on detection and prevention of collusive practices in public procurement*. [6]
- OECD (2015), *Recommendation of the Council on Public Procurement*, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0411>. [1]
- OECD (2009), *Guidelines for Fighting Bid Rigging in Public Procurement*, <https://www.oecd.org/competition/guidelinesforfightingbidrigginginpublicprocurement.htm>. [7]
- OECD (2009), *OECD Principles for Integrity in Public Procurement*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264056527-en>. [9]
- OECD (2005), *Fighting Corruption and Promoting Integrity in Public Procurement*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264014008-en>. [4]
- Transparency International (n.d.), *WHAT IS CORRUPTION?*, <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>. [2]
- World Bank Group (n.d.), *Warning signs of fraud and corruption in procurement*, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/223241573576857116/pdf/Warning-Signs-of-Fraud-and-Corruption-in-Procurement.pdf>. [8]